

DESCOBRIM CASSÀ

GREC > GRUP DE RECERCA I ESTUDIS CASSANENCS

SETEMBRE 2018

11

COORDINACIÓ: Arxiu Municipal de Cassà de la Selva

Dibuix de Cassà de Joan Gener i Roca (Procedència Montserrat Gener)

JOAN GENER LA FÓRMULA MAGISTRAL

Qualsevol persona que estimi la història de Cassà haurà recorregut als Apunts que va publicar de ben jove Joan Gener Roca on, de forma molt amena i sentida, ens fa un esbós dels nostres orígens. I si fila prim, observarà que els magnífics dibuixos que els il·lustren són també fets de la mateixa mà. I és que Joan Gener era un home d'unes grans aptituds, que hem tingut la sort que les va conrear sempre en el seu entorn més proper.

La inquietud li venia de mena, ja que el seu pare, Joan Gener Prats, que va iniciar el negoci de farmàcia, va ser alhora un pedagog molt apreciat. I per altra banda ha tingut continuïtat amb la seva filla Montserrat, casada amb Narcís Puigdevall, amb qui des de la casa del carrer Major van seguir exercint una influència cabdal en el coneixement i la preservació del patrimoni al nostre poble. Aquest full en vol ser un tribut i una modesta contribució a donar a conèixer el seu llegat a les noves generacions.

Narcís Puigdevall, seguidor de la nissaga

Qui va ser Narcís Puigdevall en dona fe el recull de cartes, telegrames... que transmeten el condol a la seva vídua, Montserrat Gener, que els té amorosament col·leccionats. Ella va ser la raó que un empordanès de Camallera esdevingués cassanenc d'adopció, el 1974. Narcís va participar a totes les entitats que feien recerca històrica a les comarques gironines i va ser un soci molt actiu i referent en cadascuna d'elles. La seva activitat d'erudit de la recerca històrica local es fa evident en més d'una vintena de llibres i múltiples articles en diferents mitjans. Al n. 195 de la *Revista de Girona* hi podem trobar un llistat de la seva bibliografia.

La seva amistat amb Miquel Oliva i Joan Badia va vincular-lo a l'arqueologia. Més endavant, amb en Ramon Sala i altres, creen els Amics de l'Ata Garrotxa. D'aquí en resulta el llibre *Caminant per l'Alta Garrotxa*. És la seva faceta excursionista lligada al seu amor

En Narcís Puigdevall
(Procedència Montserrat Gener)

pel patrimoni arquitectònic romànic. Amb la Montserrat al volant eren capaços de fer més de 4000 Km en un mes. La Colla va retre-li homenatge en donar nom a uns premis literaris de muntanya.

En Joan Gener Roca era el tercer de sis fills de Joan Gener Prats i el que seguí els seus passos, tot i que també tres dels seus germans van fer carrera. Va acabar Farmàcia als 24 anys i va posar l'establiment al carrer Major, la llicència i material del qual havia comprat al farmacèutic Pascual.

Era la típica farmàcia amb rebotiga on es feien les tertúlies d'amics: els metges, el notari, els hisendats... que compartien les seves aficions sobre l'art, la història, les ciències... Quan a Cassà hi venia algun personatge culturalment important, passava sempre per la farmàcia.

De fet, Joan Gener conreà l'amistat amb diversos artistes i intel·lectuals de l'època: Junceda, Dàrius Vilàs, Adolf Fargnoli, Ramon Figuerola, Apel·les Mestres, Joaquim Ruyra, Mn. Ramon Garriga (l'ermita de Samalús), Lluís Via, Carles Rahola...

I és que Joan Gener era una persona inquieta en tot allò que tingués a veure amb la cultura, un veritable intel·lectual polifacètic que era el referent al poble pel que fa a la història. Ja de ben jove havia publicat una introducció a la història del municipi a les pàgines de l'*Horitzó* i tothom que trobava alguna peça que podia ser interessant recorria a ell que, per altra banda, era un gran col·leccionista.

Però en el que més excel·lí fou en la seva vessant artística. Ell volia estudiar Belles Arts però el seu pare, pensant en el seu futur, li digué que molt bé, però que fes una altra carrera amb la qual pogués guanyar-se millor la vida. Quan arribà

Joan Gener i Roca

Un artista i historiador en un p...

En Joan Gener i Roca pintant (Procedència Montserrat Gener)

a Barcelona a matricular-se a la universitat, primer anà a la Llotja a inscriure's i allà seguí tota la carrera de Belles Arts. Era una necessitat imperiosa que sentia interiorment.

Per a ell el dibuix i la pintura eren molt més que un passatemps, era la professió frustrada que donava llum a la quotidianitat de la rebotiga de farmàcia. El dibuix li sortia de l'ànima. Això no vol pas dir que deixés de banda la seva professió, ja que fou un excel·lent farmacèutic que preparava les fórmules magistrals amb gran aptitud i responsabilitat. Enric Coris, veterinari municipal, era el seu principal client. Joan Gener li deixava el microscopi que hi havia a l'escorxador perquè pogués fer les seves analítiques.

El domini del dibuix marca la seva obra pictòrica. Els dibuixos a la ploma són el millor de

l'extensa obra realitzada, complementada pels olis i dibuixos acolorits a la tinta i a l'aquarel·la. Els temes predominants són els paisatges dels voltants de Cassà, els de Besanó, per la seva relació familiar, ja que la seva dona era d'aquella població, també els carrers i campanars del barri

Aquarel·la del pont de Verneda (Procedència: Montserrat Gener)

(1900 - 1951) Pot de farmàcia

errrat Gener)

vell de Girona i altres llocs que visitava. Els seus paisatges són serens i tranquils.

Va ser soci numerari del Cercle Artístic de Sant Lluç. La seva afició a l'art, la història, l'arqueologia... va continuar quan es va instal·lar a Cassà un cop acabada la llicenciatura de farmàcia. Hi dedicava totes les estones que podia. Un amic seu li dedicà aquest pensament: "ets un artista dins un pot de farmàcia".

De les seves mans han sortit vitralls de l'església de Cassà. Els que tenien imatges i foren destruïts durant la guerra, els dibuixà de nou i són els vitralls del mig dels dos laterals de la nau central: un és sant Martí i l'altre la Mare de Déu de les Sogues. L'altar i la imatge de la Mare de Déu, cremada també durant la Guerra Civil, també són obres seves, així com molts altres altars i imatges de

les Gavarres. I formant part de la seva extensa obra trobem dibuixos de goigs, de fulls parroquials, de programes de festa.

La seva generositat li feia regalar els seus dibuixos als qui ni ho demanaven i la seva fama va fer que molts encàrrecs li vinguessin de capellans que sabien que dissenyava el que volien i no cobrava res.

Com a investigador i assaigista fou guardonat en els segons Jocs Florals de l'any 1950, organitzats pel Llum i guia, amb un treball sobre la comarca de la Selva nord.

Es casà amb Angelina Huix Viader i tingueren tres fills, la Maria Rosa, monja benedictina del monestir de Sant Daniel de Girona, d'on va ser abadessa dels anys 1996 al 2006; en Joan, nascut el 1933 i mort el mateix any, i la Montserrat, que seguint les seves passes va treballar durant molts anys al Servei d'Arqueologia de la Diputació de Girona, i es casà amb Narcís Puigdevall Diumé, historiador.

Dibuix de la torre Selvana
(Procedència:
Montserrat Gener)

Joan Gener i Prats (1870 - 1942) Mestre de batxillers

Farmacèutic i professor, Joan Gener és conegut per molts cassanencs per l'extens treball que el doctor Josep M. Olivé Tolosà publicà a la revista *Llum i guia* els anys 1985-89, on va explicar molts detalls de la seva vida.

Era fill de Gaspar Gener Saurí i de Maria Prats i Trias, ambdós nadius de Cassà. El seu pare, Gaspar, era taper i la mare tenia una botiga de cordes d'espart, espadenyas, cabassos... al carrer Major. Es canvià l'ortografia de Janer per Gener, com seria en l'ortografia normalitzada. Varen tenir tres fills, en Joan, de qui parlem en aquest *Descobrim*; en Josep, practicant de farmàcia a Santa Coloma de Farners, i l'Angeleta, casada amb Narcís Rich.

Joan Gener, a més de Farmàcia, va estudiar Ciències Exactes, i es va pagar els estudis treballant de dependent i de practicant, tant a la ciutat de Girona, quan estudiava batxiller, com a Barcelona, quan estudiava les carreres.

Fou un estudiant modèlic es caracteritzà per la seva serietat, formalitat i les ganas d'ampliar els seus coneixements.

Tenia la farmàcia al carrer Nou, des que es casà amb Dolores Roca.

Havia comprat la concessió i el material a la vidua de Francesc Güitó, de l'antiga farmàcia Llach.

Treballador infatigable, de gran vitalitat i estudiós en extrem.

Els seus dots pedagògics van fer que a la rebotiga de la seva farmàcia fes classes de batxillerat a molts joves de Cassà i els preparés per poder entrar a la universitat.

També fou un gran historiador, feu recerques arqueològiques a Caldes de Malavella, investigacions i experiments sobre l'aglomerat... Un prohòm de les ciències i les lletres que, especialment per la seva gran contribució a la formació, fou mereixedor de la dedicatòria de l'antic carrer de les mesures, el 31 d'octubre de 1946.

*En Joan Gener i Prats
davant de can Conxo*
(Procedència Montserrat Gener)

XIFRA : 46 LLICENCIATS

Des de 1900 a 1942 l'avi Gener va formar 74 alumnes, 46 dels quals varen acabar la carrera universitària, un tant per cent molt elevat de llicenciats per l'època. I una altra dada molt rellevant: 11 eren noies.

La resta varen obtenir un alt grau de formació acadèmica encaminada a l'activitat bancària, industrial i comercial.

Es dona el cas que a la promoció de 1920 de la Facultat de medicina de Barcelona, dels setanta-cinc nous metges, quatre eren cassanencs!

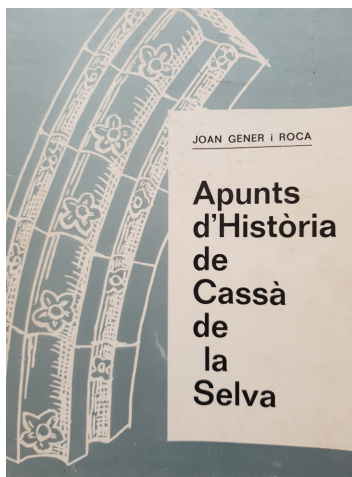
Orla de la promoció de la facultat de medicina de Barcelona de 1920, amb Romà Alemany i Pompeu Pascual.

APUNTS D'HISTÒRIA

El 20 de maig de 1933 sortia a la llum el primer número de la revista quinzenal *Horitzó*, editada per l'entitat cassanenca Ateneu Cultural, en la qual s'anunciava la publicació col·leccionable d'uns Apunts d'Història de Cassà de la Selva, escrits pel distingit historiador cassanenc Joan Gener i Roca. Aquests apunts històrics s'anaren publicant fins al núm. 57 i darrer de la revista, el 9 de novembre de 1935, on s'anunciava que per motius econòmics en quedava suspesa la publicació.

Això estroncà la part final d'aquesta història quan just s'encetava l'època contemporània.

Des de la Colla Excursionista, per suggeriment i a instàncies d'un il·lustre cassanenc, Jaume Dalmau i Casanovas, s'aconseguí, l'any 1970, reeditar novament aquests Apunts, que foren prologats per Manel Tolosà i Surroca.

Portada dels Apunts d'Història

ARXIU EPISTOLAR : DOS AMICS, DOS ESTILS I MOLT DE CORREU

A la correspondència conservada de Joan Gener i Roca (1900-1951) hi ha dues figures singulars:

Apel·les Mestres Oñós (1854-1936), artista polifacètic, que va ser professor de Gener a l'Escola de Belles Arts de Barcelona. Aquesta circumstància va marcar l'inici d'una forta amistat, que va quedar palesa en les epístoles que es varen intercanviar i que han arribat fins avui gràcies a la cura que n'ha tingut la seva filla, Montserrat Gener.

Retrat d'Apel·les Mestres fet per Joan Gener. Fons Montserrat Gener

Enric Gàbana Ventura (1893-1942),

clergue i intel·lectual, va coincidir en el seminari de Girona amb Xavier Carbó. Capità de Requetens durant la Guerra Civil, va ser nomenat el 1939 director del diari *El Correo Catalán*.

En els anys anteriors a la guerra i en el context del seus molts viatges a Anglaterra, promocionà en aquest país la pintura de Gener a canvi de pintura antiga.

ELS LLIBRES MÉS ANTICS I VALUOSOS DE L'ARXIU

Joan Gener i Roca va recuperar de la seva desaparició un conjunt de llibres antics que s'havien llançat des del balcó de l'ajuntament. Montserrat Gener ho recorda de sentir-ho explicar al seu pare tot i que no recorda el marc temporal dels fets.

Per sort Gener va conservar aquests llibres, que daten del segle XVI al XIX, a casa seva, i la seva filla, Montserrat, un cop l'Ajuntament va inaugurar les noves instal·lacions d'arxiu, els va lliurar a la institució. Aquests llibres són el conjunt documental més antic i més valuós amb què compta l'Arxiu Municipal. D'entre aquests cal esmentar per la seva importància el Llibre de crides (els bans que dictava el batlle) del segle XVI i el que podríem considerar com a primer llibre d'actes que s'ha conservat (de l'any 1710 al 1730) i que va ser transcrit per Narcís Puigdevall.

Per saber-ne més :

- "Apunts d'història." Colla Excursionista cassanenca 1970.
- El Dr. Joan Gener i Prats i la seva època, sèrie d'articles publicats a la revista *Llumiguia*, dels núm. 408 a 504 (juliol 1985 a febrer 1994)
- Article dintre la Revista Gavarres dedicada als artistes de poble, de juny de 2014.

NÚMERO 11

MAQUETACIÓ: Quim Massa

EQUIP DE REDACCIÓ : X. Albertí, Q. Bosch, M. Gener, D. Grau, Q. Massa, E. Mestres, Q. Mundet, F.X. Romero i M. D. Saura.

COL·LABORACIÓ: Editorial Gavarres, Cassà Digital, i *Llumiguia*

IMPRESSIÓ: Ducform

